

ПІДГОТОВКА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ДО ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТУ

Олена Шамралуk,

кандидат педагогічних наук, методист
Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та
підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників
у Хмельницькій області, м. Хмельницький, Україна
<http://orcid.org/0000-0002-0993-1149>

Анотація: Проаналізовано результати експериментальної перевірки результативності організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності. З'ясовано, що після впровадження означених умов в учнів експериментальних груп відбулися значні позитивні зміни щодо підвищення рівня сформованості готовності до підприємництва.

Ключові слова: учні, заклад професійної освіти, готовність до підприємницької діяльності, експериментальна перевірка, організаційно-педагогічні умови

PREPARING STUDENT YOUTH FOR ENTREPRENEURIAL ACTIVITY: RESULTS OF THE EXPERIMENT

Olena Shamraliuk,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Methodist of the Scientific and Methodical Center
of Vocational Education and Advanced Training
of Engineering and Pedagogical Workers in Khmelnytsk region,
Khmelnytsky, Ukraine

Abstract: The results of the experimental verification of the effectiveness of organizational and pedagogical conditions for the formation of the readiness of future skilled workers for entrepreneurial activity are analyzed. It was found that after the introduction of these conditions in the students of the experimental groups there were significant positive changes to increase the level of readiness for entrepreneurship.

Keywords: students, vocational education institution, readiness for entrepreneurial activity, experimental testing, organizational and pedagogical conditions.

Для ефективного вирішення завдань щодо відновлення національної економіки та її модернізації окрім фінансових ресурсів потрібні також фахівці якісно нового типу: професійно компетентні, ініціативні, конкурентоспроможні, комунікабельні, готові до самостійної постановки підприємницьких цілей та їх творчого досягнення. Відтак висувуються принципово нові вимоги до рівня підготовки випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, їх готовності до підприємницької діяльності (Єршова, 2020).

На вирішення означених викликів був спрямований всеукраїнський експеримент за темою «Формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності», який проводився упродовж 2019-2021 рр. на базі ДНЗ «Вище професійне училище № 11 м. Хмельницького» та Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області відповідно до наказу

Міністерства освіти і науки України від 12.11.2018 № 1227.

Мета експерименту полягала в обґрунтуванні та експериментальній перевірці організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності в галузі машинобудування та автосервісу: оновлення змісту навчання основам підприємницької діяльності; створення при закладі учнівського бізнес-центру; співпраця із соціальними партнерами у напрямі підготовки учнів до відкриття власної справи (Шамралюк, 2022).

Аналіз результатів експериментального дослідження здійснювався на основі порівняння показників рівнів сформованості готовності учнів до підприємницької діяльності, визначених за підсумками констатувального та формувального етапів (Лужняк., & Шамралюк, 2020; Формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності. Звіт про хід і результати формувального етапу експерименту всеукраїнського рівня, 2020).

Враховуючи аналіз наукових джерел, виокремлення структурних компонентів готовності до підприємницької діяльності у майбутніх кваліфікованих робітників, нами були визначені такі критерії: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-пізнавальний, діяльнісно-практичний. Експериментальні дані дали змогу визначити стан сформованості готовності до підприємницької діяльності майбутніх кваліфікованих робітників за кожним критерієм та в цілому. Динаміка рівнів сформованості готовності учнівської молоді до підприємницької діяльності в розрізі критеріїв відображена у таблиці 1.

Таблиця 1.

Результати сформованості готовності учнів до підприємницької діяльності

Рівень	Констатувальний етап		Формувальний етап	
	абс.	%	абс.	%
Мотиваційно-ціннісний критерій				
Високий	29	23,02	40	31,7
Достатній	37	29,36	53	42,1
Середній	43	34,13	29	23,0
Низький	17	13,49	4	3,2
Усього	126	100	126	100
Когнітивно-пізнавальний критерій				
Високий	20	15,9	39	30,95
Достатній	31	24,6	51	40,48
Середній	52	41,3	30	23,81
Низький	23	18,3	6	4,76
Усього	126	100	126	100
Діяльнісно-практичний критерій				
Високий	22	17,5	35	27,8

Достатній	28	22,2	46	36,5
Середній	51	40,5	40	31,7
Низький	25	19,8	5	4,0
Усього	126	100	126	100

Як свідчать дані таблиці 1, у здобувачів освіти експериментальних груп відбулися суттєві зміни **за мотиваційно-ціннісним критерієм** щодо усвідомлення мотивів оволодіння професією; розвитку інтересу до вивчення підприємницької складової у майбутній професійній діяльності; усвідомлення значущості підприємницьких знань та розуміння цінності творчої діяльності для успішної професійної самореалізації. Помітно зменшилась кількість учнів експериментальних груп з негативним і байдужим ставленням до обраної професії. Кількість учнів з високим рівнем мотивації зросла на 8,68%.

За підсумками формувального етапу експерименту спостерігаємо більш якісні показники **за когнітивно-пізнавальним критерієм**. Аналіз даних демонструє позитивну динаміку підприємницької освіченості учнів. Так, 30,95% учнів експериментальних груп продемонстрували високий рівень, що на 15,05% більше в порівнянні з результатами констатувального етапу. А частка учнів з низьким рівнем освіченості зменшилася на 13,54% і становить 4,76%. Така відмінність свідчить про створення сприятливих умов для засвоєння економічних знань та розвитку мислення.

На основі проведеного аналізу виявлено, що після формувального етапу став суттєво відрізнятись розподіл учнів за рівнями сформованості готовності до підприємницької діяльності **за діяльнісно-практичним критерієм**: зменшення частки респондентів з низьким рівнем із 19,8% до 4,0% та збільшення – з високим рівнем з 17,5% до 27,8%.

З'ясувавши рівнів сформованості готовності учнів до підприємницької діяльності за кожним критерієм, було визначено загальний рівень сформованості досліджуваного феномена. Порівнюючи результати констатувального та формувального етапів експерименту, бачимо, що кількість учнів із високим рівнем готовності до підприємницької діяльності збільшилася на 11,9%, а з достатнім – на 14,1% (рис.1). Тобто після завершення експерименту 69,8% учнів є достатньо вмотивованими, володіють теоретичними відомостями та практичними вміння і навичками, необхідними для відкриття власної справи.

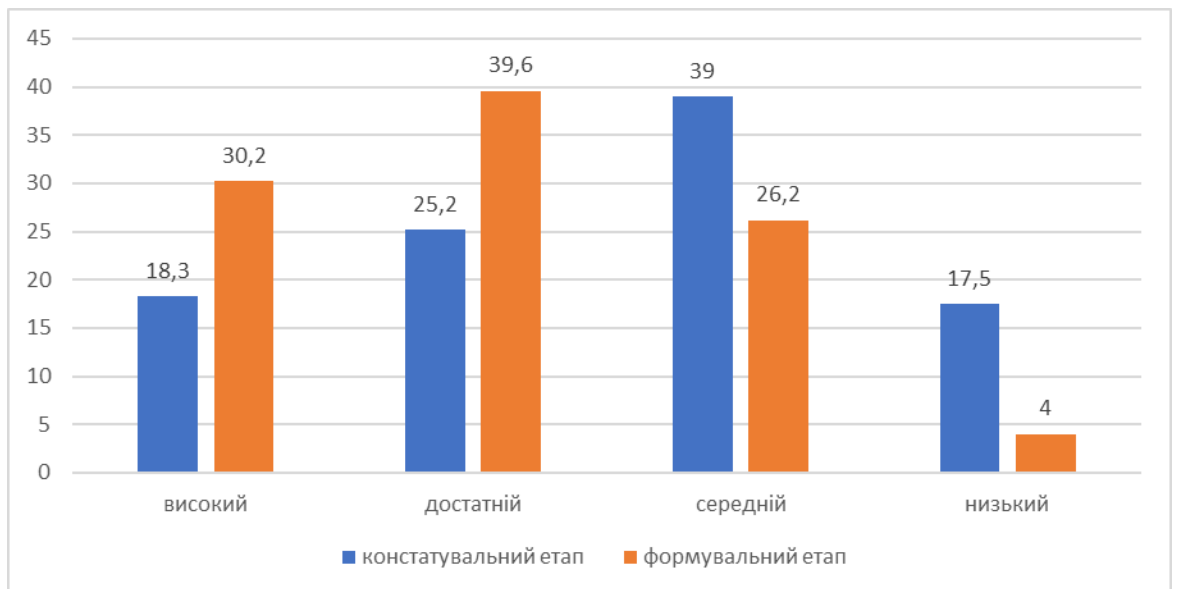

Рис. 1. Рівні сформованості готовності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності

Відмінності експериментальних даних статистично значущі, оскільки емпіричне значення критерію Пірсона становить $\chi^2_{\text{емп.}} = 17,109$, що більше його теоретичного значення $\chi^2_{\text{теор.}} = 11,345$ при рівні значущості $\alpha = 0,01$.

В цілому отримані дані свідчать про позитивний вплив обґрунтованих організаційно-педагогічних умов на результативність підготовки учнівської молоді до майбутньої підприємницької діяльності та підтверджують доцільність їх впровадження в практику роботи закладів професійної (професійно-технічної) освіти України.

Список використаних джерел:

Єршова, Л.М. (2020) Технологія розвитку підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих кадрів із використанням елементів самоменеджменту. *Професійна педагогіка*, 1 (20), 151-159. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2020.20.151-159>.

Єршова, Л.М., Сохацька, Г.М., Шевчук, Л.І., Шамралюк, О.Л., Русланова, Т.О., & Горенкова, О.І. (2021) *Підготовка до підприємницької діяльності: збірник авторських розробок*. Житомир: Полісся. URL: <https://ivet.edu.ua/index.php/component/k2/%E2%84%96/1420-elektronne-serialne-prodovzhuvane-vydannia-innovatsiyna-profesiyna-osvita>

Лужняк, Л., & Шамралюк, О. (2020). Моніторинг стану готовності майбутніх фахівців до підприємницької діяльності. Радкевич, В. О. (ред.). *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: збірник матеріалів XIV звітної Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7 травня 2020 р.)*. К.: ПТО НАПН України, с.151-154.

Наказ МОН України від 12.11.2018 №1217 «Про проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності» у січні 2019 року – грудні 2021 року». URL: <http://surl.li/byphs>.

Формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності. Звіт про хід і результати формувального етапу експерименту всеукраїнського рівня (2020). Київ. URL: <http://surl.li/cbfpn>

Шамралюк, О. (2022). Методичний супровід дослідницької діяльності закладів професійної освіти. *Професійна освіта*, 1 (94), 41-44.

Шевчук, Л. (ред.). (2020). Методичні рекомендації щодо формування підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих робітників відповідно до вимог сучасного ринку праці. Хмельницький: НМЦ ПТО ПК у Хмельницькій області.